

Yttrande över förslag till detaljplan för del av Mörbylånga 5:12 m.fl., Förbifart Mörbylånga kyrkby Mörbylånga kommun

Föreningen Den Goda Jorden motsätter sig exploateringen av del av fastigheten Mörbylånga 5:12 m.fl., av de skäl som anges nedan.

Eftersom Mörbylånga kommun inte arbetat om förslaget till detaljplanen till att omfatta mindre eller ingen exploatering av åkermark står föreningen fast vid de argument som delgivits kommunen tidigare under samrådtiden.

På kommunens hemsida kan man läsa följande under lokala miljömål och i miljökonsekvensbeskrivningen under översiktsplanen:

- "Hållbar utveckling handlar om att använda de gemensamma resurserna medvetet. Det vi gör i dag ska inte få äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."
- "Kommunen strävar också efter att livsmedel ska ha rest så kort sträcka som möjligt och har kommit långt när det gäller närproducerade produkter."
- "Från 2017 ska andelen närproducerade/ekologiska produkter öka. Närproducerade produkter ska när det är möjligt väljas före importerade ekologiska produkter."
- "Mörbylånga kommun har en tydlig miljöprofilering för ett hållbart samhälle."
- "Odlingslandskapet och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks."

Kommunen hänvisar även till miljöbalken:

- "mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas"

Föreningen Den Goda Jorden anser att detaljplaneförslaget saknar den resurshushållande inställning till markanvändning som kommunen anser sig ha, och förslaget innehåller heller inte den omfattande prövning mot 3 kap 4 § miljöbalken som kommunen är skyldig att genomföra.

Kommunen är skyldig att följa bestämmelserna i 3 kap. 4 § miljöbalken: "Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Denna bestämmelse ska kommunerna tillämpa vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt plan- och bygglagen."

Kommuner hävdar att planen är förenlig med den gällande översiktsplanen och anser bland annat att förslaget överensstämmer med målet "Mörbylånga har som mål att bland annat stimulera möjligheter till boende utanför kommunens tätorter. Dragningen av vägen en bit ifrån de boende i kyrkbyn kan bidra till att uppfylla detta mål."

Föreningen Den Goda Jorden anser att exploateringen av åkermark långsiktigt har en motsatt effekt på målet i översiktsplanen att stimulera boende utanför tätorten eftersom lantbruket är den största

drivande faktorn utanför tätorterna i kommunen och dess långsiktiga överlevnad är helt avgörande för att hålla landsbygden levande.

Den aktuella jordbruksmarken som består av mullrik mellanlera, i kombination med ett gynnsamt kustklimat, utgör en av Sveriges bästa jordar. Att exploatera brukningsvärd åkermark till industri-, väg- eller bostadsändamål är långsiktigt mycket allvarligt och undergräver såväl klimat- som hållbarhetsstrategiska mål både lokalt, regionalt och globalt. Klimatpåverkan blir global när mat transporteras över hela jorden. För en hållbar livsmedelsproduktion med minsta klimatpåverkan måste vi producera den mat vi har förutsättningar för att odla råvaror till här. Vidare anser föreningen att exploateringen av brukningsvärd jordbruksmark som detaljplanen innebär påverkar självförsörjningsgraden och krisberedskapen negativt. Idag producerar vi cirka 50 % av det vi äter. Exploatering av åkermark minskar även möjligheterna att bevara och hävda omkringliggande betesmarker med viktig biologisk mångfald och höga kulturvärden. Detta eftersom åkermarken utgör grunden i all betesdrift. Varje hektar åkermark är värdefull.

Enligt flera rapporter som FN sammanställt kring klimatförändringarna pekas vår del av världen, norra Europa, ut som ett område där effekterna av klimatförändringarna på jordbruket i form av värme, extrem torka och kraftig nederbörd beräknas bli betydligt mildare än andra platser på jorden. Många av dessa platser importerar vi mat ifrån idag och lägger därmed miljöansvaret på någon annan. Hur framtiden ser ut vet vi mycket lite om.

Föreningen anser därför att detaljplanen inte är förenlig med reglerna om skydd för brukningsvärd jordbruksmark. Planbeskrivningen saknar en utredning av alternativa lokaliseringsmöjligheter för den planerade industriverksamheten, som på ett klagörande sätt belyser vilka för och nackdelar som föreligger för några andra områden.

Även om området finns upptaget i kommunens översiktsplan och i den utpekats som lämpligt för en förbifart har rättsläget förändrats de senaste åren. De prejudicerande domar som under de senaste två åren har avgjorts av Mark- och miljööverdomstolen innebär sammanfattningsvis följande:

- att "brukningsvärd jordbruksmark" inte endast omfattar de bördigaste jordarna utan gäller i stort sett all jordbruksmark och även om den inte brukas just för tillfället,
- att detaljplaner på jordbruksmark upphävts med motiveringen att det saknats utredning av möjliga lokaliseringalternativ,
- att även byggnadslov till vindkraftverk, som är ett "väsentligt samhällsintresse", har upphävts då domstolen bedömt att annan mark skulle kunna användas i stället,
- att de ärenden som prövats i högsta instans inte bara ligger i södra Sverige utan fördelar sig från Skåne till Norrland och
- att högsta instans i de allra flesta fall haft en mer restriktiv bedömning av exploatering av jordbruksmark än underinstanserna.

Föreningen Den Goda Jorden, som enligt 16 kap. 13 § miljöbalken har talerätt i planärenden, anser att den föreslagna förbifarten inte bör komma till stånd på den mark som planen anger.

Föreningen Den Goda Jorden

Anne-Marie Lindén ordf.